

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Франк Мазур, здобувач кафедри економічної кібернетики
Державної академії статистики, обліку та аудиту
м. Київ

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті досліджується розвиток рекреаційної індустрії в Західному регіоні, структура та ефективність інвестицій, які сприяють напрямкам ефективної ринкової економічної політики в нинішніх умовах.

Постановка проблеми. Головними напрямками соціально-економічної реконструкції держави є структурна перебудова господарського комплексу і ефективна соціально-економічна політика. Ці процеси взаємопов'язані і передбачають структурну трансформацію економіки відповідно до специфіки територій і необхідності забезпечення державних та регіональних інтересів.

Актуальним для туристичної галузі Карпатського регіону є залучення інвестицій для розбудови інфраструктури, що дасть можливість створити конкурентоспроможний ринок туристичного бізнесу, забезпечити широкий спектр туристичних, додаткових і супутніх послуг та підвищити рекреаційний імідж регіону.

Інвестиційний процес – це неперервний в просторі і часі процес реалізації інвестиційних рішень, спрямованих на досягнення певної мети економічної системи, в ході якого постійно акумулюються інвестиційні ресурси і вкладаються в об'єкти інвестиційної сфери [15].

Розглядаючи інвестиційний процес як джерело приросту капіталу, інвестування і отримання від нього прибутку можуть проходити у різній послідовності, а саме:

- послідовно прибуток отримують одразу ж після завершення інвестування в повному обсязі;
- паралельно прибуток отримують до повного завершення процесу інвестування (після першого його етапу);
- інтервально між періодом завершення інвестицій і отримання прибутку проходить певний час (тривалість його залежить від форм інвестування і особливостей конкретного інвестиційного проекту):

З точки зору фінансового інструменту процес управління інвестиціями умовно можна розділити на такі п'ять етапів чи функцій [5].

Визначення інвестиційних цілей, що залежить від функціонування самої установи і

тих функцій, які вона виконує на ринку. Наприклад, метою кредитних інститутів у випадку випуску депозитних сертифікатів є те, що прибутковість зазначених інвестицій має бути вищою за вартість залучених коштів.

Формування інвестиційної політики. Цей етап починається з ухвалення рішення про розміщення активів, а саме інвестор вирішує, яким чином розподілити наявні в його розпорядженні фонди між основними класами активів (акції, облігації, нерухомість).

Вибір портфельної стратегії. Активні портфелі інвестиції використовують доступну інформацію та методи прогнозування для підвищення ефективності інвестицій у порівнянні із простою диверсифікованістю. В основі пасивної портфельної стратегії лежить диверсифікованість портфеля, що забезпечує максимальну відповідність його прибутковості обраному ринковому індексу.

Вибір активів, що будуть включені до портфеля через оцінку окремих цінних паперів.

Оцінка ефективності інвестицій. На цьому етапі розраховується реалізовувана прибутковість портфеля за отриманий результат зіставляється з базисним показником.

На практиці ці п'ять етапів створюють замкнений, циклічний процес, у якому оцінка ефективності може приводити до коректування цілей, політики, стратегії і структури портфеля.

Аналіз реального інвестування в попередньому періоді. Оцінюються рівень інвестиційної діяльності підприємства в попередньому періоді та ступінь завершеності розпочатих раніше реальних інвестиційних проектів і програм. На даному етапі визначається та аналізується динаміка загального обсягу інвестування капіталу в прирості реальних активів, питома вага реального інвестування в загальному обсязі інвестицій підприємства у звітному періоді.

Визначення загального обсягу ресурсів для

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

реального інвестування в майбутньому періоді. Основою визначення цього показника є запланований обсяг приросту основних засобів підприємства в розрізі окремих її видів, а також не матеріальних і обігових активів, що забезпечують приріст обсягів його виробничо-комерційної діяльності.

Визначення форм реального інвестування на основі конкретних напрямків інвестиційної діяльності підприємства.

Підготовка бізнес-планів реальних інвестиційних проєктів. Усі форми реальних інвестицій розглядаються як реальні інвестиційні проєкти, підготовка яких вимагає розробки бізнес-планів.

Оцінка ефективності окремих реальних інвестиційних проєктів здійснюється на основі використання спеціальної системи показників.

Формування портфеля реальних інвестицій з урахуванням ризику. Відібрані у процесі оцінки ефективності реальні інвестиційні проєкти підлягають подальшому розгляду з позиції рівня ризиків їх реалізації та інших показників, пов'язаних з цілями їх здійснення.

Забезпечення реалізації окремих інвестиційних проєктів та інвестиційних програм. Основними документами, що забезпечують реалізацію кожного конкретного реального інвестиційного проєкту, є капітальний бюджет (розробляється до одного року) і календарний графік реалізації проєкту.

Інвестування. Якщо при фінансовому інвестуванні ця стадія складається з декількох процедур, пов'язаних з документальним оформленням інвестиції і перерахування коштів (передачею майна), то здійснення капітальних інвестицій охоплює широке коло робіт, пов'язаних з будівництвом чи монтажем основних активів.

Експлуатація інвестиційного проєкту. На цій стадії здійснені інвестиції починають давати ефект. Більшість науковців розглядає цю стадію інвестиційного процесу як заключну. З точки зору стратегічного управління підприємством, важливо оцінити, як підприємство в ході інвестиційного процесу наблизилося до своєї генеральної мети.

Післяінвестиційний контроль проєктів та аналіз фактичної ефективності інвестиційного процесу. Післяінвестиційний аналіз дає змогу порівняти фактичну і прогнозовану ефективність, виявляє фактори, які не враховані на передінвестиційному етапі.

Управління інвестиціями на мікроекономічному рівні є органічною частиною бізнес-середовища, фінансового та інвестиційного ринку. Управління

інвестиціями забезпечується за рахунок створення сприятливих умов у зовнішньому середовищі, які відображаються через економічні, соціальні та інші показники регіону, країни, що формують так званий інвестиційний клімат, привабливий чи непривабливий, – категорія, яка містить дві головні характеристики: реальні умови вкладення капіталу і державна політика регулювання процесу використання інвестицій в інтересах національної економіки і добробуту населення країни [11].

Для створення привабливого інвестиційного клімату необхідно створити відповідні умови як для внутрішнього, так і зовнішнього інвестора за умови довгострокової перспективи розвитку регіону, що надає інвестору певні гарантії на отримання бажаного ефекту.

На рівні регіону управління інвестиційним процесом здійснюється шляхом розроблення стратегії щодо залучення інвестицій у розвиток певних територій та планування дій управлінської команди з реалізації даної стратегії [6, 17].

Стратегічний план розвитку економіки регіону передбачає та враховує такі напрямки:

- фінансовий (бюджетна політика, прогноз та розрахунки майбутніх потреб та можливостей розвитку регіону);

- галузевий (основні аспекти діяльності та розвитку працюючих перспективних галузей економіки регіону);

- соціальний (комплекс заходів, які спрямовані на захист населення, створення робочих місць та ін.).

Дієвішим виконанням регіональної інвестиційної програми зробить формування “групи партнерів” із залучення інвестицій (представників фінансово-економічних груп, регіону та окремих великих компаній, які зацікавлені у розширенні свого бізнесу у розвитку рекреаційної індустрії. Регулярні контакти представників місцевої влади з представниками “групи партнерів” дозволяють більш ефективно лобіювати інтереси регіону в тому середовищі, до якого місцева влада не завжди має персональний доступ до розвитку рекреаційної індустрії Карпатського регіону.

Розглядаючи Карпатський регіон, слід відзначити, що це один із староосвоєних районів України. Він має надзвичайно вигідне географічне положення, що в поєднанні з багатою природно-ресурсною базою, значним трудовим потенціалом послужили командно-адміністративній політиці мотивом до екстенсивного нарощування промислових потужностей, сільськогосподарського виробництва.

Розумною альтернативою подальшій промисловій

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

ескалації може служити економічно, соціально та екологічно обґрунтоване освоєння рекреаційного потенціалу Карпатського регіону. Не менш важливо і те, що вигідний геополітичний фактор зможе активізувати інтеграцію рекреаційної системи регіону в Європейський рекреаційний простір.

Рекреація – як економічно вигідна галузь господарювання, має всі підстави зайняти в перспективі одне з провідних місць у структурі регіонального господарського комплексу. Тому сьогодні надзвичайно актуальним є питання вибору оптимальної стратегії розвитку рекреаційної індустрії і здійснення ефективної політики її практичної реалізації.

Необхідно також зазначити, що в Карпатському регіоні сформувався індустріально-аграрний тип господарського комплексу з розвинутою промисловістю та багатогалузевим сільським господарством в якому вирощують:

- продукцію тваринництва (м'ясу, молочну);
- зернові культури;
- овочів (огірки, капуста, морква, редис та інші);
- фрукти (яблука, груші, сливи).

Займаються:

- бджільництвом (набирає розвитку в окремих районах);
- птахівництвом (кури, гуси, індики, качки);
- крільництвом, козярством тощо.

Тут відзначимо, що регіон, на який припадає 6,4% площі сільськогосподарських угідь держави та 5,3% рілля, виробляє 10% продукції сільського господарства України. Разом з тим, можна констатувати, що агропромисловий комплекс нині не забезпечує потреб населення регіону в продуктах харчування, в останні роки знижується виробництво усіх видів продуктів харчування сільського виробництва. Значна частина постачається з інших країн – переважно Польщі, Туреччини та інших.

Завезення продуктів харчування з інших країн нині пояснюють іншими причинами, до яких можна віднести:

- продаж товарів (продуктів) за демпінговими цінами;
- низький розвиток фермерства в регіоні;
- високі податки, не дають можливості вітчизняному виробникові розширити виробництво;
- нестабільна фінансова система;
- слабка державна підтримка сільськогосподарського виробника;
- відтік капіталу за межі України та низька частка іноземних інвесторів в економіку, зокрема сільське виробництво.

Отже, така ситуація створює деформовану структуру особистого споживання життєвих благ, у якій домінує місце займають витрати на харчування, а в їх складі – продукти рослинного походження. Регіон займає провідне місце в державі зі споживання найменш цінного у біологічному відношенні продовольства – хліба і хлібопродуктів.

Важливою для регіону є проблема розвитку матеріально-технічної бази соціальної інфраструктури. Нині існує реальний розрив між нормативними показниками і фактичним рівнем забезпеченості населення об'єктами соціальної сфери.

У певних місцях Карпатського регіону, наприклад, у межах Дрогобицької агломерації (Дрогобич, Борислав, Стебник, Трускавець), де розвинуті гірничо-хімічна, нафтопереробна, лакофарбова та інші галузі промисловості, ставиться під загрозу розвиток рекреаційного господарства.

Отже, за останні роки нагромадилось багато соціально-економічних проблем, гострота і необхідність яких з усією силою проявились у наші дні. Оцінюючи ситуацію в регіоні за критеріями цивілізованих націй, шукаючи найоптимальніші шляхи до процвітання і прогресу, треба враховувати з ті негативні явища і факти, які виникли і мають місце, а саме:

- соціально-економічна структура регіону страждає виробничою однобокістю: майже 3/4 працюючих зайняті у виробничій сфері, що говорить про соціально несприятливий характер регіональної економіки;

- існують відчутні територіальні диспропорції у розвитку продуктивних сил, які проявляються в розвитку рівнинної частини, і соціальній відсталості гірських районів;

- промисловість регіону, як і загалом його господарство, є екологонебезпечним, а окремі виробництва і галузі з відсталими технологіями взагалі несумісні з природою краю;

- орієнтація деяких галузей промисловості, особливо машинобудування, на привізну сировину (комплектуючі) і прискорені темпи розвитку природо-експлуатуючих галузей (сірка, ліс, калійні солі, нафта, газ, вугілля) зробили регіональну економічну систему малоприсадиною до виживання в критичних ситуаціях;

- у регіоні чітко простежується тенденція до різкого погіршення демографічної ситуації: падає природний приріст населення, йде процес старіння населення. Кожен п'ятий житель регіону пенсіонер. Існує реальна загроза генофонду регіону, а саме:

- поступово загострюється соціальна ситуація.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

пов'язана з проблемами безробіття і зайнятості населення, яку підсилює ще й той факт, що тут вже давно був надлишок трудових ресурсів, створений штучно;

- заповідні в попередні роки екологічні збитки природі, які сьогодні доповнюються марнотратством і безгосподарністю, спричинили значне погіршення стану навколишнього середовища, викликали деградацію унікальної природи Карпат.

Аналіз географічних, природних, історичних, економічних умов показує, що Карпатський регіон на етапі становлення державності і входження України у світове господарство має унікальний шанс стати своєрідним полігоном, де розумна економічна політика може успішно поєднати регіональні, державні та міжнародні інтереси країни, забезпечивши при цьому прогрес у соціально-економічному житті регіону.

Висновки. Отже, Карпатський регіон, можна розглядати як, один зі стародавніх районів України, що має надзвичайно вигідне географічне положення, багату природно-ресурсну базу, найбільші на Україні запаси мінеральних вод усіх відомих типів, значні поклади лікувальних грязей та озокериту, які є основою розвитку санаторно-курортної справи.

Карпатський регіон розміщений в сприятливому кліматичному поясі, має мальовничі природні ландшафти – полонини, гори, річки, різновидні породи лісу, крім того, багата його історико-культурна спадщина сприяють створенню сучасної туристичної індустрії для всієї Європи, що буде економічно вигідною галуззю для регіону, стратегією його розвитку, піднесення добробуту населення.

Регіон за своєю укрупненою структурою наслідує загальну структуру народного господарства України, за винятком Львівської області, де виробляються автобуси, крани на колісному шасі, верстати, телевізори, машини сільського призначення, долота для нафтової промисловості, розвинута нафтохімічна промисловість, і налагоджене виробництво багато інших товарів народного вжитку.

Район дає весь обсяг в Україні видобутку самородної іржі та сировини для полівінілхлоридних смол, техніки для обробки рослин отрутохімікатами, майже всі українські автобуси, навантажувачі, калійні добрива, третина паперу, четверту частину картону, половину вироблених у країні нетканних матеріалів і т. ін.

Враховуючи наявний в регіоні природний, економічний, науковий і технічний потенціал, його історичні та географічні особливості, стратегічна мета перспективного розвитку території полягає в тому, щоб на основі

оптимального використання природних, матеріальних, трудових, інтелектуальних ресурсів створити ефективну економічну систему ринкового типу, яка забезпечить матеріальний добробут населення та економічну безпеку краю.

Одним зі стратегічних напрямків розвитку Карпатського регіону є пріоритетне освоєння його рекреаційного потенціалу, що є підтвердженням наступних основних аргументів:

- наявність природно-ресурсної бази;
- вигідне географічне положення;
- фактор територіального поділу праці;
- екологічні фактори території;
- соціально-економічна специфіка гір;
- економічна конкурентоспроможність рекреаційної сфери.

Можна навести ще приклади на користь рекреаційної орієнтації перспективного розвитку Карпатського регіону.

У перспективі дана галузь повинна зайняти тут одне з профілюючих місць.

Варто відзначити, що такі місця в Карпатах, як Трускавець, Моршин, Східниця, Сколе, Сприня, Підбуж, Підгородці-Урич є особливо унікальні, які не поступаються ніяким територіям жодної з країн світу. Крім того, ці місця мають особливі лікувальні властивості та туристично відпочинкові аспекти привабливості.

1. Бушуєва, Н. С. *Управління якістю в проектах: Конспект лекцій з рекомендацією до практичних занять / Київський нац-й ун-т буд-ва і арх-ри.* – К., 2003. – 44 с.

2. *Венерія туристична особливо приваблива літом. Газета "Україна", – №23, 1998.*

3. Вдович П., Григоренко Ю., Гурняк І. *Практичні аспекти інвестиційної політики на місцевому рівні: Інститут реформ.* – К., 2003. – 48 с.: табл.

4. Вовчак, О. Д., Борщук, І. В. *Інвестиційне кредитування: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Центральна спілка споживчих товариств України, Львівська комерційна академія.* – Львів, 2004. – 283 с.: табл.

5. Гаврилюк, О. – *Методи регулювання діяльності іноземних інвестицій у країнах реципієнтах / Економіка України, 2000. – №3, С. 79.*

6. *Галузь як джерело прибутку та відпочинку. Газета "Україна", №31, 1996.*

7. Генсарук С.А., Нижник М.С., Возняк Р.Р. *Рекреаційне використання лісів. К.: "Урожай", 1987, – 248 с.*

8. Гончаров, А.Б. *Інвестування: Навчальний посібник / Харк-й держ-й ек-й ун-т.* – Х.,

РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ У 1920 – 30-ті РОКИ ХХ СТ.

“ІНЖЕК”. – Х., 2004. – 239 с.

9. Гринів Л.С. *Методологія і методика визначення нормативної ціни природних курортних ресурсів та платежів за їх використання. Препринт наук. допов.* Львів, 1992, – 26 с.

10. Дергачов В. *Міжнародний туризм в сучасному світі.* “Бізнес інформ”, №5, 1998, – С.12.

11. Дерев’янку, О. Г. *Інвестиційне проектування в системі стратегічного управління.* – К.: Компас, 1998. – 52 с.: табл.

12. *Державне регулювання інвестиційної діяльності / Фінанси України, 2000.* – №10, С.126.

13. Долішній М.І. *Регіональні проблеми економічного і соціального розвитку України. Препринт наук. доповіді.* К.: 1991, – 43 с.

14. Жук П.В., Кравців В.С. *Рекреаційний потенціал Українських Карпат і перспективи його використання. Українські Карпати: проблеми і перспективи. Матеріали міжнарод.наук.практ.конференції.* Львів, 1993, С.111 – 112.

15. Завідовський, В. П. – *Історичний аспект інвестиційного процесу / Економіка: проблеми теорії та практики, вип. 170, С.171.*

16. *Закон України про туризм. Газета “Досє підприємця”, №103, 1995, – С.11.*

17. Захарін, С. В. – *Моніторинг інвестиційного клімату / Фінанси України, 2001.* – №1, С.111.

18. Прядко, В. – *Проблем інвестування економіки західноукраїнського регіону / Економіка. Фінанси. Право, 2001.* – №5, С.10.

Алла Романчук, молодший науковий співробітник лабораторії
трудової підготовки і політехнічної творчості
Інституту педагогіки АПН України

РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ У 1920 – 30-ті РОКИ ХХ СТ.

У статті розглядаються проблеми становлення і розвитку трудового профільного навчання у 1920 – 30 - ті роки ХХ ст.. Здійснюється аналіз нормативних актів. Визначаються передумови організації, мета, завдання і особливості профільної школи, яка функціонувала в Україні як професійна.

Актуальність проблеми. Питання трудового навчання і виховання завжди стояло в центрі уваги педагогічної науки і практики в Україні. Теорія і практика трудового навчання і виховання у 1920 – 30 - ті рр. розвивалися шляхом пошуків, новаторства і творчої роботи радянських педагогів і практиків. Але були на цьому шляху помилки, перекручення і тимчасові відступи.

20-ті роки характеризуються в Україні бурхливою соціальною творчістю, вони були певним відлунням 1917 – 1920 рр., коли закладалися засади української національної держави.

На ситуацію в педагогічній науці 20-х років суттєво впливав той факт, що її короткочасна державна незалежність започаткувала нову національну систему освіти, яка базувалася на засадах трудового виховання. Це відіграло велику роль у подальшому розвитку педагогічної науки й школи в Україні.

Аналіз останніх публікацій. Означені

проблеми були в певному аспекті предметом дослідження багатьох учених та науковців. Зокрема, С. Мазуренко у кандидатській дисертації “Трудова спрямованість навчання в загальноосвітніх школах України (1920 – 1937 рр)” (Київ – 2004), здійснює аналіз нової схеми освітньої системи в Україні у 1920 – 30 - ті роки, розкриваються історичні, соціально-педагогічні умови, що вплинули на становлення і розвиток системи трудової підготовки в школах України. У статті “Генеза проблеми профільності навчання у вітчизняній дореволюційній школі” Н. Шиян (Імідж сучасного педагога. – 2004. – №5) розглядається історія становлення профільної диференціації навчання у вітчизняній школі від елементів диференціації навчання у братських школах до розробки проєкту загальноосвітньої школи; В. Журавський у статті “Новітні заклади – одна із форм профільного навчання” (Освіта України. – 2003. – 14 лютого (№12) розглядає концептуальні положення щодо створення та